
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

בירוקרטיה ומדינה חלק א - 53725

תאריך עדכון אחרון 07-09-2023

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: סוציולוגיה ואנתרופולוגיה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): יעל ברדה

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: Yael.Berda@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: ימי שני 14:00-14:40 נא לקבוע פגישה בלינק ליומני

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

מדוע הוגים מקבילים את היווצרותה של המדינה לארגון פשע מאורגן? כיצד הטפסים במשרד הפנים משפיעים על יחסים חברתיים בתוך המדינה? מה הקשר בין יצירה של קטיגוריות בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ליצירה של פערים חברתיים? ולמי יש יותר כח, לשר האוצר או לפקידים של אגף התקציבים? ומאין מגיע כוחו האדיר של המסמך במדינה המודרנית? הקורס מתמקד בבירוקרטיה של המדינה, ובפעולה הארגונית של הרשות המבצעת והשפעתה הפוליטית על חיי היומיום של האזרחים. הנחת המוצא של הקורס היא כי בידי הבירוקרטיה של המדינה כח פוליטי רב, והיא איננה מערכת נייטרלית שפועלת באופן זהה בכל מקום. בקורס נבחן באופן השוואתי את היומיום הבירוקרטי של המדינה, ונראה כיצד פעולתה של האדמיניסטרציה נוצרת על ידי פרקטיקות של פעולות יומיומיות בתנאים הסטורים, כלכליים, פוליטיים ותרבותיים מסוימים. נבחן יחד את אופן התארגנותה של המדינה והיווצרותה של הבירוקרטיה המדינתית, ובוחן פעולות מנהליות וממשליות באופן השוואתי ברחבי העולם (ארצות הברית, הודו, ישראל, האימפריה הבריטית והעות'מנית ועוד) תוך שימוש בדוגמאות בתחומים שלטוניים שונים. נתמקד בשילובן של תיאוריות ארגוניות ותיאוריות של המדינה תוך תיאורי מקרה ודין בחומרים עכשוויים, ובעיקר בבירוקרטיה כביטוי של ריבונות וכמוקד של הפרות זכויות אזרח. בשולי הקורס נעסוק גם באופן שבירוקרטיה נתפסת בדימיון הקולקטיבי, בתוצרי תרבות כמו סרטים וספרים. הקורס הוא תנאי להשתתפות בסמינר ביורוקרטיה ומדינה בסמסטר ב'.

מטרות הקורס:

המטרה העיקרית של הקורס היא להכשיר את המשתתפות/ים לחשיבה ביקורתית ומקורית על ביורוקרטיה ואדמיניסטרציה של המדינה. המשתתפים ילמדו לזהות את מקומה המרכזי של האדמיניסטרציה בניהול החיים במדינה המודרנית ואת הקשר בין ביורוקרטיה לאזרחות וזכויות אזרח. המשתתפים יוכלו לנתח את הקשר המורכב בין ביורוקרטיה לפוליטיקה ולבין צורות של ארגון לתוכן שלטוני. המשתתפים יקבלו כלים לאתר את שדה הכח הפוליטי במערכות ביורוקרטיות באמצעות כלים תיאורטיים ומתודולוגיים. בסיומו של הקורס, מלבד כלים תיאורטיים ומתודולוגיים, יהיה ברשות המשתתפים מחקר מקדים ראשוני שאיתו יוכלו להמשיך לסמינר ביורוקרטיה ומדינה

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. המשתתפות/ים יוכלו לזהות פרקטיקות ארגוניות שמשפיעות על החלטות שלטוניות ומדיניות.
2. המשתתפות/ים יוכלו ליישם מודלים תיאורטיים על ארגונים מדינתיים ובעזרתם לאתר מוקדים של כח פוליטי ותרבותי.
3. המשתתפות/ים יוכלו לשאול שאלות מחקר פוריות שיאפשרו שימוש עתידי בנתונים חדשניים לניתוח הקשר בין פרקטיקות ארגוניות לכח פוליטי.

דרישות נוכחות (%) :

80

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות ודיונים, תצפיות

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. מבוא - חוק וניירת: הכח הפוליטי של המקלדת
 2. היווצרות המדינה - מודל הפשע המאורגן ואחרים
 3. מקס וובר - עקרונות הביורוקרטיה
 4. התפתחות המחשבה הביורוקרטית, המהפכה הניהולית והרציונליות כאידיאולוגיה
 5. יש דבר כזה הפרדת רשויות?
 6. ביורוקרטיה של יומיום וכוחה של הרשות המבצעת בהודו
 7. ביורוקרטיה באימפריות האמריקאית, העותמנית והבריטית
- הצגה של תצפית אתר ביורוקרטי

6. כתיבה, תיקים ולוגו על הטכנולוגיה של הביורוקרטיה
7. כלי הנשק של הביורוקרטיה: תקנות, מסמכים, ססטימטיקה וניהול אוכלוסין

8. הבנאליות של הרוע

9. כח ביורוקרטי: שיקול דעת וזכרון אדמיניסטרטיבי
10. ביורוקרטיה ובטחון
11. ביורוקרטיה בדימיון הקולקטיבי- סרטים, ספרים ושמועות

חומר חובה לקריאה:

- כ 25% מחומרי הקריאה עשויים להשתנות
מבוא - חוק וניירת - הכח הפוליטי של המקלדת
1. Mathew Hull. 2012. Documents and bureaucracy Annual Review of Anthropology 2012 41 pp. 251-267
הטירה פרנץ קפקא
 2. היווצרות המדינה - מודל הפשע המאורגן -
Tilly, C., Evans, P. B., Rueschemeyer, D., & Skocpol, T. (1985). War making and state making as organized crime (pp. 169-191). Cambridge: Cambridge University Press.
 - Mitchell, Timothy. "The limits of the state: beyond statist approaches and their critics." American Political Science Review 85.01 (1991): 77-96.
 - Migdal, Joel S. Strong societies and weak states: state-society relations and state capabilities in the Third World. Princeton University Press, 1988. 142-172
 - Robust Action and the Rise of the Medici, 1400-1434
John F. Padgett and Christopher K. Ansell
American Journal of Sociology

מקס וובר - עקרונות הבירוקרטיה ו *vocation as politics*
4 Weber, Max. [1958] *From Max Weber: Essays on Sociology* (New York: Oxford University Press).

3. התפתחות המחשבה הבירוקרטית, המהפכה הניהולית והרציונליות כאידיאולוגיה

יהודה שנהב. 1995. מכונת הארגון. תל-אביב: עם עובד. פרקים: א', ב', ז'.

Barley Steven and Gideon Kunda. 1992. "Design and devotion: Surges of rational and normative ideologies of control in managerial discourse" *Administrative Science Quarterly*, 47: 363-399.

יהודה שנהב. 1995. מכונת הארגון. תל-אביב: עם עובד. פרקים: ה', ו'.

Shenhav, Yehouda. 1999. *Manufacturing Rationality - The Engineering Foundations of the Managerial Revolution*,. Pp.1-15, 71-101.

3. יש דבר כזה הפרדת רשויות?

Carpenter, Daniel. *The Forging of Bureaucratic Autonomy: Networks, Reputations and Policy Innovation in Executive Agencies, 1862-1928* (Princeton: Princeton University Press, 2001)

אמנון רובינשטיין, הפרדת רשויות

שרון אסיסקוביץ, גישת הפוליטיקה הבירוקרטית ומדינת הרווחה הישראלית

4. בירוקרטיה של יומיום - הודו

Gupta, A. (2012). *Red tape: Bureaucracy, structural violence, and poverty in India*. Duke University Press Akheel

Gould, William. *Bureaucracy, community and influence in India: Society and the state, 1930s-1960s*. Routledge, 2010.

5. בירוקרטיה באימפריות: ארהב עותמנית

Barkey, Karen. *Bandits and Bureaucrats: The Ottoman Route to State Centralization* (New York: Columbia University Press, 1997). Paperback.

Sean Gilmard and John Patty 2007 *Slackers and zealots: civil service, policy Discretion and Bureuacratic expertise* *American journal of political science* 51 (4) 873

William G. Ouchi, "Markets, Bureaucracies and Clans," *Administrative Science Quarterly* 25 (1980): 129-41 [J-STOR or e-journals]

6. כתיבה, תיקים ולוגו על הטכנולוגיה של הבירוקרטיה

Mathew Hull. 2012. *Documents and bureaucracy* *Annual Review of Anthropology* 2012 41 pp. 251-267

Raman, Bhavani. *Document Raj: Writing and Scribes in Early Colonial South India*.

- University of Chicago Press, 2012.
- Hull, Matthew S. *Government of paper: The materiality of bureaucracy in urban Pakistan*. Univ of California Press, 2012.
- Vismann, Cornelia, and Geoffrey Winthrop-Young. *Files: Law and media technology*. Stanford Univ Pr, 2008.
7. כלי הנשק של הביורוקרטיה: תקנות, מסמכים, סטטיסטיקה ומרשם אוכלוסין
 Veena Das, *The signature of the state: the paradox of illegibility in life and words: violence and the descent into the ordinary*, oxford university press 2007 pp 162-184
 Becker Peter and William Clarck, Eds. *Little tools of knowledge: historical essays on academic and Bureuacratic practice*
 Duguid, Paul and john Seely brown "the social life of documents
 Arjun appadurai, *fear of small numbers and the social life of things*
 Kim, Jaeun. "Establishing Identity: Documents, Performance, and Biometric Information in Immigration Proceedings." *Law & Social Inquiry* 36.3 (2011): 760-786.
- 8- הבנאליות של הרוע: ארנדט, חנה. 2000. *אייכמן בירושלים: דו"ח על הבנאליות של הרוע*. תל אביב: בבל.
 עמ' 29-11, 309-291.
- ראול הילברג. 2002. "הגדרה מתוקף צו" תיאוריה וביקורת, 21: 35-46
 כריסטופר בראונינג. 2004. *אנשים רגילים*. תל-אביב: ידיעות אחרונות ספרי חמד
9. תרבות פוליטית ותרבות ארגונית - crozier
 Michel Crozier *The Bureuacratic Phenomenon*
The new institutionalism: organizational factors in political life "American political Science Review 78 pp. 734-749
 Carruthers, Bruce "When is the state autonomous? Culture, organization theory and the political sociology of the state
 Michael Herzfeld *the social production of indifference*
Men and women of the corporation
Cultural and Reputational Theory: DiMaggio and Powell, "Introduction," and Chapters 1-5 in The New Institutionalism in Organizational Analysis.
 March, James G., Michael D. Cohen, and Johan P. Olsen. 1972. "A Garbage Can Model of Organizational Decision Making." *Administrative Science Quarterly* 17(1): 1-25. [J-STOR]
 John Padgett, "Managing Garbage Can Hierarchies," *Administrative Science Quarterly* (1980) [J-STOR]
10. כח ביורוקרטי Pierre Bordieu -1994 *Rethinking the state the Rethinking of structure and genesis ;state the Rethinking the bureaucratic field*
 Steinmetz "the colonial state as a social field
11. זכרון ארגוני ושיקול דעת ומורשת ביורוקרטיה
 12. הביורוקרטיה של הכיבוש
 Hannah Arendt, 1951, "Race and Bureacracy" in *The Origins of Totalitarianism*, New

York: Harcourt, Brace and World, pp 185 – 222.

צו בדבר הוראות בטחון התש"ל 1970 – חלק מקדמי

יעל ברדה, הביורוקרטיה של הכיבוש: משטר ההיתרים בגדה המערבית 2000-2006 הוצאת ון ליר והקיבוץ המאוחד, ירושלים.

13. ביורוקרטיה בדימיון הקולקטיבי
חיים של אחרים, הספציאליסט, מסתננים, *Insiders*

חומר לקריאה נוספת:

- Wilson, James Q. 1989. *Bureaucracy: What Government Agencies Do and How They Do It* (New York: Basic Books).
- March, James G., and Simon, Herbert A. *Organizations, Second Edition* (New York: Blackwell, 1993).
- Simon, Herbert A. 1951. *Administrative Behavior, Second Edition* (Macmillan).
- DiMaggio, Paul, and Walter W. Powell, *The New Institutionalism in Organizational Analysis*, (Chicago: University of Chicago Press, 1991).
- Miller, Gary J. *Managerial Dilemmas: The Political Economy of Hierarchy* (New York, Cambridge University Press, 1992).
- David Epstein and Sharyn O'Halloran, *Delegating Powers: A Transaction-Cost Approach to Policymaking under Separate Powers* (Cambridge, 1999).
- Crozier, Michel. *The Bureaucratic Phenomenon* (Chicago: University of Chicago Press, 1964).
- Kaufman, Herbert. *The Forest Ranger* (Washington, D.C.: Resources for the Future).
- Kerwin, Cornelius. *Rulemaking: How Government Agencies Write Law and Make Policy* (Washington, D.C., CQ Press, 1999).
- Rosen, Stephen. 1993. *Winning the Next War: Innovation and the Modern Military* (Cornell U.P.).
- William G. Ouchi, "Markets, Bureaucracies and Clans," *Administrative Science Quarterly* 25 (1980): 129-41 [J-STOR or e-journals]
- Cultural and Reputational Theory: DiMaggio and Powell, "Introduction," and Chapters 1-5 in *The New Institutionalism in Organizational Analysis*.
- March, James G., Michael D. Cohen, and Johan P. Olsen. 1972. "A Garbage Can Model of Organizational Decision Making." *Administrative Science Quarterly* 17(1): 1-25. [J-STOR]
- John Padgett, "Managing Garbage Can Hierarchies," *Administrative Science Quarterly* (1980) [J-STOR]
- Jonathan Bendor, Terry Moe and Kenneth Shotts, "Recycling the Garbage Can," *APSR* (2002). [J-STOR]

מרכיבי הציון הסופי :

הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 60 %
מטלות הגשה במהלך הסמסטר: תרגילים / עבודות / מבדקים / דוחות / פורום / סימולציה ואחרות
30 %
נוכחות / השתתפות בסיור 10 %

מידע נוסף / הערות:

משימות הקורס:

1. שני דפי קריאה קצרים
2. כתיבת דוח התבוננות על אתר של התרחשות ביורוקרטית (לבחירתכם) תוך התייעצות עם המרצה)
זו משימה שדורשת התבוננות של כמה שעות במקומות מחוץ לאוניברסיטה שדורשת יוזמה ותיאום
עצמאיים. הדו"ח יוצג בכיתה בפרזנטציה של 5 ד' ולאחריו יתקיים דיון קצר.
3. עבודה מסכמת